

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 31 października 2025 r.
znak sprawy: RYB.rs.058.5.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: Interpelacji nr 12735

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na interpelację nr 12735 z dnia 10 października 2025 r., w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego w hodowli i połowach ryb, złożoną przez Posłankę na Sejm RP Agnieszkę Hanajczyk, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Na wstępie pragnę poinformować, że zgodnie z przepisami prawa żywnościowego obowiązek zapewnienia, na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji, zgodności żywności z wymogami prawa właściwymi dla danej działalności, a także kontrolowanie przestrzegania tych wymogów, spoczywa na podmiotach działających na rynku spożywczym. To te podmioty - producenci, dystrybutorzy, importerzy, mają obowiązek zapewnić, na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji, bezpieczeństwo żywności dla zdrowia konsumentów, a żywność, którą produkują i wprowadzają do obrotu, musi być zgodna z wymaganiami prawa żywnościowego.

Obowiązkiem każdego państwa członkowskiego UE, w tym Polski, jest wprowadzenie w życie prawa żywnościowego oraz monitorowanie i kontrola przestrzegania przez podmioty działające na rynku spożywczym odpowiednich wymogów prawa żywnościowego na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji. W tym celu państwa członkowskie utrzymują system kontroli urzędowych obejmujących wszystkie etapy produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności oraz innych działań stosownych do okoliczności, z uwzględnieniem informowania opinii publicznej o niebezpiecznej żywności i ryzyku związanym z żywnością, działań nadzorczych wobec producentów żywności oraz innych działań monitorujących.

Urzędowe kontrole bezpieczeństwa zdrowotnego żywności pochodzenia zwierzęcego, w tym ryb przeznaczonych do spożycia przez ludzi, prowadzone są w sposób jednolity w całej UE oraz zgodnie z przepisami UE i obejmują, m.in. badania laboratoryjne w kierunku pozostałości leków weterynaryjnych i innych zanieczyszczeń. Przede wszystkim mają tu zastosowanie przepisy rozporządzenia

Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625¹ odnoszącego się do wszystkich prowadzonych kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego.

Strategia opracowywania założeń planów kontroli ww. żywności pochodzenia zwierzęcego określona jest w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2022/1644², rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2022/1646³, rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2019/2130⁴, rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2022/931⁵, rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2022/932⁶, rozporządzeniu Komisji (UE) 2023/915⁷ oraz rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2021/1355⁸. W ramach ww. planów kontroli próbki do badań są pobierane przez pracowników Inspekcji Weterynaryjnej, zgodnie z Instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii⁹ oraz innymi mającymi zastosowanie przepisami prawa. Próbkę pobierane są z tkanek zwierząt, żywności pochodzenia zwierzęcego, wody do pojenia zwierząt i pasz, a minimalne liczby próbek, które są pobierane oblicza się na podstawie danych o uboju zwierząt i produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego z roku poprzedzającego. Próbkę pobiera się w różnych odstępach czasowych, rozłożonych w okresie całego roku z następujących obiektów: gospodarstwa (w tym gospodarstwa rybackie), rzeźnie, zakłady przetwórstwa rybnego, zakłady obróbki dziczyzny oraz zakłady pakowania jaj, chłodnie składowe. Podczas planowania procesu pobierania próbek w gospodarstwach należy wziąć pod uwagę zabiegi leczniczo-profilaktyczne wykonywane na zwierzętach oraz występowanie zwiększonych zachorowań zwierząt na danym terenie i wszelkie oznaki wskazujące na działania niezgodne z obowiązującym prawem.

Zakres prowadzonych badań w 2024 r. w ramach planów kontroli pozostałości leków weterynaryjnych obejmował związki od zakazanych do stosowania substancji o charakterze anabolicznym (hormony, tyreostatyki, substancje β -agonistyczne, chloramfenikol, nitrofurany, nitroimidazole, barwniki i inne substancje zakazane zgodnie z obowiązującą klasyfikacją związków) do weterynaryjnych produktów leczniczych (antybiotyki, leki przeciwwrobacze, neuroleptyki, niesteroidowe leki przeciwzapalne i inne leki). W ramach planu kontroli zanieczyszczeń wykonywano badania w zakresie oznaczania pierwiastków toksycznych, mikotoksyn i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych WWA a także dioksyn, furanów, polichlorowanych bifenyli (PCB) i związków perfluorowanych (PFAS) oraz zawartości promieniotwórczych izotopów cezu. Krajowy plan kontroli pestycydów obejmował oznaczanie insektycydów, w tym głównie pyretroidów (bifentryna, cyflutryna, cyhalotryna, cypermetryna, deltametryna, fenwalerat, permetryna), pestycydów chloroorganicznych (DDT i metabolity, α -HCH, β -HCH, γ -HCH, HCB, aldryna, dieldryna, endryna, chlordan, endosulfan, heptachlor) oraz pestycydów fosforoorganicznych (chlorfenwinfos, chloropiryfos, chloropiryfos metylowy, diazynon, fention, fenitrotion, malation, paration, paration metylowy, pirymifos metylowy) oraz fungicydów i herbicydów.

Ważnym elementem prowadzonych badań jest zapewnienie jakości i wiarygodności stosowanych procedur analitycznych w laboratoriach. Wszystkie laboratoria

przeprowadzające ww. badania posiadają akredytację Polskiego Centrum Akredytacji (PCA) i stosują do celów badawczych zwalidowane procedury analityczne.

W 2024 roku, w odniesieniu do ryb hodowlanych, w ramach ww. kontroli przeprowadzono następujące badania:

- w ramach krajowego planu kontroli pozostałości leków – opartego na analizie ryzyka z 486 próbek pobranych od ryb hodowlanych – w 14 próbkach (2,88%) stwierdzono niezgodności. W próbkach mięśni wykryto zieleń malachitową i zieleń leukomalachitową należące do grupy barwników (A3a);
- w ramach krajowego planu kontroli pozostałości leków – opartego na randomizowanym nadzorze po analizie 6 próbek – wyników niezgodnych nie stwierdzono;
- w ramach krajowego planu zanieczyszczeń w 250 próbkach pobranych od ryb hodowlanych, ryb wolnożyjących, jak i produktach akwakultury – również nie stwierdzono niezgodności;
- w ramach krajowego planu kontroli pozostałości pestycydów od ryb hodowlanych pobrano 51 próbek – nie stwierdzono wyników niezgodnych.

Wyniki badań są podsumowywane w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym, przekazywane do Głównego Lekarza Weterynarii, a następnie w formie elektronicznej do Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) i Komisji Europejskiej. Po uzyskaniu wyniku niezgodnego laboratorium powiadamia właściwego powiatowego lekarza weterynarii i wojewódzkiego lekarza weterynarii oraz Głównego Lekarza Weterynarii (wersja elektroniczna wyniku niezgodnego) nie później niż 24 godziny po zakończeniu analizy laboratoryjnej. Wyniki badań próbek pobranych w ramach dochodzenia prowadzonego na skutek stwierdzonego wyniku niezgodnego są przekazywane do właściwego wojewódzkiego lekarza weterynarii. Po zakończeniu dochodzenia właściwy wojewódzki lekarz weterynarii, w przypadku stwierdzenia wyniku niezgodnego przesyła do Głównego Inspektoratu Weterynarii ostateczny opis dochodzenia. W przypadku otrzymania wyniku niezgodnego w próbce pobranej od zwierzęcia lub ze zwierzęcia pochodzącego spoza obszaru powiatu, na terenie którego została pobrana, powiatowy lekarz weterynarii, udostępnia wynik niezgodny w systemie informatycznym EKLIENT właściwemu terenowo powiatowemu lekarzowi weterynarii, w ciągu 24 godzin od otrzymania wyniku z laboratorium. Jeśli ww. dochodzenie wskazuje na naruszenie przepisów w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności pochodzenia zwierzęcego, organy Inspekcji Weterynaryjnej mają możliwość nałożenia sankcji na takie podmioty odpowiedzialne za produkcję takiej żywności. Dodatkowo, w przypadku stwierdzenia, że żywność pochodzenia zwierzęcego nie spełnia odpowiednich norm, wysyłane jest powiadomienie RASFF zgodnie z procedurami zawartymi w instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii nr BP.0200.1.3.2023 z dnia 21 lutego 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu działania sieci powiadamiania i współpracy.

Wyniki ww. badań laboratoryjnych wskazują, że stwierdzane w tym obszarze niezgodności są na bardzo niskim poziomie i nie stanowią ryzyka dla zdrowia i życia

konsumentów. Tym samym nie są planowane w tym zakresie inne dodatkowe działania.

W kontekście zagadnienia bezpieczeństwa żywności pragnę jednocześnie wskazać, że nadzór nad bezpieczeństwem zdrowotnym ryb przeznaczonych do spożycia przez ludzi, które znajdują się w handlu detalicznym, prowadzi podległa Ministrowi Zdrowia Państwowa Inspekcja Sanitarna. Tym samym, w zakresie przekazania danych w powyższym obszarze właściwy jest Minister Zdrowia.

Odnosząc się do poruszanych w interpelacji zagadnień dotyczących pasz należy zauważyć, że zgodnie z ustawą z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach¹⁰, wszystkie podmioty działające na rynku pasz podlegają nadzorowi Inspekcji Weterynaryjnej. Zgodnie z przytoczoną ustawą, właściwym organem nadzorującym, w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 183/2005¹¹, jest właściwy terytorialnie powiatowy lekarz weterynarii.

Zgodnie z rozporządzeniem (WE) 767/2009¹² wprowadzana na rynek pasza musi być bezpieczna i nie może wywierać bezpośredniego negatywnego wpływu na środowisko lub dobrostan zwierząt. Zgodnie z rozporządzeniem (WE) 178/2002¹³ pasza, która jest niebezpieczna nie może być wprowadzana na rynek, ani podawana zwierzętom hodowlanym. Nie może także zawierać substancji niepożądanych w ilościach przekraczających dopuszczalne wartości ustanowione w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/32/WE¹⁴. Wszystkie surowce do produkcji pasz/karm dla ryb muszą być dopuszczone do stosowania na terenie Unii Europejskiej, co oznacza, że powinny znajdować się w Katalogu Materiałów Paszowych – rozporządzenie Komisji (UE) nr 68/2013¹⁵ lub we Wspólnotowym Rejestrze Dodatków Paszowych utworzonym zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 1831/2003¹⁶. Zgodnie z wytycznymi Komisji¹⁷ przynęty zaprojektowane do rozrzucania w celu przyciągnięcia ryb do danego obszaru (tzw. zanęta) wchodzą w zakres definicji paszy objętej rozporządzeniem (WE) 178/2002. Ponadto karmy dla ryb oraz przynęty stosowane w połowach muszą spełniać wymagania rozporządzenia (UE) 142/2011¹⁸.

Jednocześnie, analogicznie jak w przypadku żywności, zgodnie z rozporządzeniem (WE) 178/2002, to na podmiotach działających na rynku pasz, spoczywa obowiązek zapewnienia, na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji, zgodności pasz z wymogami prawa właściwymi dla ich działalności i kontrolowanie przestrzegania tych wymogów. Podmioty te muszą zapewnić możliwość śledzenia pasz oraz wszelkich substancji przeznaczonych do dodania do pasz, bądź które można do nich dodać, na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji.

W odniesieniu do zawartych w interpelacji pytań dotyczących monitoringu czystości wód dla stawów rybnych, łowisk komercyjnych, uprzejmie wyjaśniam, iż Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie dysponuje jednolitym, obligatoryjnym harmonogramem i zakresem okresowych badań stanu czystości wód (w tym poziomu zanieczyszczeń chemicznych) w stawach hodowlanych i łowiskach komercyjnych. Podległe ministrowi ds. rolnictwa organy Inspekcji Weterynaryjnej nie posiadają kompetencji do przeprowadzania badań wód pod kątem ich czystości, w tym poziomu zanieczyszczeń chemicznych. Jak wskazano powyżej, organy te prowadzą kontrole urzędowe w

odniesieniu do bezpieczeństwa zdrowotnego żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz. Właściwym dla uzyskania informacji w powyższym zakresie jest Minister Klimatu i Środowiska, w którego właściwości znajduje się monitoring czystości wód powierzchniowych. Należy przy tym nadmienić, iż minister właściwy do spraw gospodarki wodnej określa rozporządzeniem¹⁹, warunki, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także wymagane warunki odnośnie wód wykorzystanych i odprowadzanych z obiektów chowu lub hodowli ryb, natomiast stan wód powierzchniowych bada i ocenia Inspekcja Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Odpowiadając na pytanie: *Czy planowane jest wprowadzenie mechanizmu zwiększającego transparentność i publiczną dostępność zbiorczych wyników badań, o których mowa w punktach 1 i 2, aby zapewnić konsumentów o jakości i bezpieczeństwie polskich ryb? Np. w formie jasnego oznakowania łowiska certyfikatem i klarownym systemem oceny*, uprzejmie informuję, iż wyniki badań żywności pochodzenia zwierzęcego w ramach poszczególnych planów kontroli z podziałem na lata dostępne są na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii pod adresem:

<https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/badania-kontrolne-monitoring> .

W odniesieniu do kwestii certyfikowania łowisk uprzejmie wyjaśniam natomiast, że informacje takie są przekazywane na produktach w postaci ich specjalnego oznakowania. Certyfikowanie łowisk i gospodarstw akwakultury prowadzone jest przez niezależne jednostki certyfikujące, które przeprowadzają audyty weryfikujące zgodność z ustalonymi standardami. Certyfikaty potwierdzają zrównoważone, odpowiedzialne i bezpieczne metody połowów, które gwarantują, że wpływają na ekosystem morski w jak najmniejszym stopniu. Łowiska ryb dzikich są certyfikowane przez Marine Stewardship Council (MSC). W odniesieniu do gospodarstw akwakultury nadawanie certyfikatów potwierdza, że hodowla odbywa się w sposób odpowiedzialny minimalizując negatywny wpływ na środowisko i społeczności lokalne. Gospodarstwom nadawane są certyfikaty, m.in. przez Aquaculture Stewardship Council (ASC), czy GlobalG.A.P.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Jacek Czerniak
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych) (Dz. Urz. UE L z 2017 r. Nr 95, str. 1 z późn. zm.);

² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/1644 z dnia 7 lipca 2022 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 o szczególne wymogi dotyczące przeprowadzania kontroli urzędowych stosowania substancji farmakologicznie czynnych dopuszczonych jako weterynaryjne produkty lecznicze lub jako dodatki paszowe oraz zakazanych lub niedopuszczonych substancji farmakologicznie czynnych i ich pozostałości (Dz. Urz. UE L z 2022 r. Nr 248, str. 3 z późn. zm.);

³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/1646 z dnia 23 września 2022 r. w sprawie jednolitych praktycznych rozwiązań dotyczących przeprowadzania kontroli urzędowych w odniesieniu do stosowania substancji farmakologicznie czynnych dopuszczonych jako weterynaryjne produkty lecznicze lub jako dodatki paszowe oraz zakazanych lub niedopuszczonych substancji farmakologicznie czynnych i ich pozostałości, w sprawie treści wieloletnich krajowych planów kontroli oraz w sprawie szczególnych ustaleń dotyczących ich opracowywania (Dz. Urz. UE L z 2022 r. Nr 248, str. 32 z późn. zm.);

⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/2130 z dnia 25 listopada 2019 r. ustanawiające szczegółowe przepisy dotyczące działań przeprowadzanych podczas kontroli dokumentacji, kontroli identyfikacyjnych i kontroli bezpośrednich oraz po tych kontrolach w odniesieniu do zwierząt i towarów podlegających kontrolom urzędowym w punktach kontroli granicznej (Dz. Urz. UE L z 2019 r. Nr 321, str. 128);

⁵ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/931 z dnia 23 marca 2022 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 017/625 poprzez ustanowienie przepisów w zakresie przeprowadzania kontroli urzędowych dotyczących zanieczyszczeń w żywności (Dz. Urz. UE L z 2022 r. Nr 162, str. 7);

⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/932 z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie jednolitych praktycznych rozwiązań dotyczących przeprowadzania kontroli urzędowych w odniesieniu do zanieczyszczeń w żywności, w sprawie szczególnych treści dodatkowych w wieloletnich krajowych planach kontroli oraz szczególnych dodatkowych rozwiązań dotyczących przygotowania tych planów (Dz. Urz. UE L z 2022 r. Nr 162, str. 13);

⁷ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/915 z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów niektórych zanieczyszczeń w żywności oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1881/2006 (Dz. Urz. UE L z 2023 r. Nr 119, str. 103 z późn. zm.);

⁸ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/1355 z dnia 12 sierpnia 2021 r. w sprawie krajowych wieloletnich programów kontroli pozostałości pestycydów ustanawianych przez państwa członkowskie (Dz. U. UE L z 2021 r. Nr 291, str. 120, z późn. zm.);

⁹ Instrukcja Głównego Lekarza Weterynarii nr BP.200.1.7.2023 z dnia 4 sierpnia 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu realizacji krajowych planów kontroli pozostałości zakazanych lub niedopuszczonych substancji farmakologicznie czynnych, weterynaryjnych produktów leczniczych, zanieczyszczeń chemicznych, pozostałości pestycydów, dioksyn, furanów, polichlorowanych bifenyli (PCB) i związków perfluorowanych oraz promieniotwórczych izotopów cezu u zwierząt i w żywności pochodzenia zwierzęcego;

¹⁰ Ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 320);

¹¹ Rozporządzenie (WE) nr 183/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 stycznia 2005 r. ustanawiającego wymagania dotyczące higieny pasz (Dz. Urz. UE L 35 z 08.02.2005, str. 1, z późn. zm.);

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie wprowadzania na rynek i stosowania pasz, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady i uchylające dyrektywę Rady 79/373/EWG, dyrektywę Komisji 80/511/EWG, dyrektywy Rady 82/471/EWG, 83/228/EWG, 93/74/EWG, 93/113/WE i 96/25/WE oraz decyzję Komisji 2004/217/WE (Dz.U. L 229 z 1.9.2009, s. 1, z późn. zm.);

¹³ Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1, z późn. zm.);

¹⁴ Dyrektywa 2002/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 maja 2002 r. w sprawie niepożądanych substancji w paszach zwierzęcych (Dz. Urz. WE L 140 z 30.05.2002, str. 10, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 36, str. 3, z późn. zm.);

¹⁵ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 68/2013 z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie katalogu materiałów paszowych (Dz. Urz. L 029 z 30.1.2013, z późn. zm.);

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1831/2003 z dnia 22 sierpnia 2003 r. w sprawie dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt (Dz. Urz. UE L 268 z 18.10.2003, str. 29; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 40, str. 238, z późn. zm.);

¹⁷ Zawiadomienie Komisji z 5 lipca 2019 r. - Wytyczne dotyczące wdrażania niektórych przepisów rozporządzenia (WE) nr 183/2005 ustanawiającego wymagania dotyczące higieny pasz (2019/C 225/01);

¹⁸ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 142/2011 z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, oraz w sprawie wykonania dyrektywy Rady 97/78/WE w odniesieniu do niektórych próbek i przedmiotów zwolnionych z kontroli weterynaryjnych na granicach w myśl tej dyrektywy (Dz.U. L 54 z 26.2.2011, s. 1, z późn. zm.)

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 poz. 1311).